

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

Opggericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen
21 Maart 1900.

Het Koloniaal belang
is een Algemeen
Nederlandsch belang.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . . . f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . " 4.—
Afzonderlijke nummers " 0.05

Prijs der Advertentiën.

Per regel f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels " 0.09
" " " 1000 " " 0.08

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd «aan de Redactie-Commissie», en gezonden aan de Presidente, 7a Heerengracht, Den Haag.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij «HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG», NIEUWE MOLSTRAAT 20, beiden den Haag.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f5.— 'sjaars, (voor Indië en het buitenland minstens f2.50).

Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in één'schenken van f 100, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen. — Koloniale Praatjes. — Perskroniek. — Rubber-misère in den Congo-Vrijstaat. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indische Berichten. — Van Vreemde Koloniën. — Naamlijst van Leden. — Inhoud van Tijdschriften. — Feuilleton.

Mededeelingen.

I. Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

Een bede om hulp kwam onlangs tot ons voor een Indische weduwe, die ongeveer een jaar geleden met hare twee dochtertjes hier in 't land kwam, wijl voor de jongste der meisjes, die in Indië zwaar zenuwziek was geworden, een verblijf in Europa als eenig geneesmiddel was aangewezen.

Als ambtenaars-vrouw had zij met hare kinderen vrijen overtocht naar hier, terwijl haar pensioen f40 's maands bedraagt, waar zij nu met haar drieën heel zuinigjes van leven. De gezondheidstoestand der patiente gaat gelukkig merkbaar vooruit. Het oudste meisje dat 17 jaar is, wilde gaarne voor apothekers-bediende studeeren. Zij is reeds begonnen daarvoor een cursus te volgen, haar leeraar is zeer tevreden over hare vorderingen, maar de kosten daarvan, welke het eerste jaar f300 bedragen, zijn voor die arme weduwe met haar weinigje inkomen onmogelijk te dragen. Zeker zijn er onder de lezers van ons Weekblad wel edele menschenvrienden die aan deze moeder en haar kind de reddende hand willen bieden.

Desgewenscht worden nadere inlichtingen gaarne verstrekt door **Mevrouw de Wed. de Graat-Kooman**, Laan v. Meerdervoort 198 den Haag, die in Indië bovenbedoeld gezin van nabij heeft gekend en de verzekering durft geven, dat steun en hulp hier aangeen onwaardigen besteed zullen zijn.

II. Van de Afdeling 's Gravenhage:

Uittreksel uit de Notulen van de Jaarvergadering,

op Donderdag 28 Maart 1907, Laan van Meerdervoort. De uitslag der stemming is, dat thans het afdelingsbestuur samengesteld is als volgt: (1)

De dames: **M. ten Bosch**, **M. Tersteeg** en **Elise A. Haighton**.

De heeren: **G. L. Kepper**, **B. Huygen de Raat**, **F. J.**

(1) Mevrouw N. van Zuylen-Tromp, die verklaart had het als presidente der Vereeniging te volhandig te hebben om daarbij nog lid uit te maken van een Afdelingsbestuur, alsook mr. G. van Slooten en mr. G. Douwes Dekker hadden als hun wensch te kennen gegeven niet voor een herbenoeming in aanmerking te komen, terwijl de heer G. P. H. H. Gongrijp den Haag met der woon heeft verlaten. Er past hier een hartelijk woord van dank voor alles, wat zij in het belang der Afdeling hebben gedaan.

Bakhuizen v. d. Brink, F. T. Schröder, Zegers de Beijl en P. Zeijdel.

De commissie, belast met het nazien van de boeken der Penningmeesteres, verklaart de boeken in orde te hebben bevonden en knoopt daaraan vast de opmerking om voortaan de Openbare Lezingen kosteloos voor 't publiek toegankelijk te stellen. Deze opmerking, zegt de President zal in overweging genomen worden.

De kandidaten voor het Hoofdbestuur, gesteld door de afdeling zijn: de heeren Kepper, Schimpf, Bakhuizen v. d. Brink, Zegers de Beijl, Schröder en Huygen de Raat.

Tot afgevaardigden naar de Alg. Jaarvergadering der Vereeniging «Oost en West» zijn benoemd door de leden der afdeling en door het afdelingsbestuur de heeren: Bakhuizen van den Brink, de Haas, Van der Zijl, Zegers de Beijl, Schwippert en Elise Haighton.

Mej. Haighton stelt voor, dat de vergadering besluite om op de agenda der Jaarvergadering der Vereeniging te brengen: aansluiting der Vereeniging bij den Nationaal Vrouwenraad. Na discussie besluit Mej. Haighton de zaak aan te houden, en ten slotte dringt de President er op aan, dat een ieder toch zal meewerken door persoonlijke propaganda het ledental te vergroeten, opdat de Vereeniging in kracht toeneme. Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering gesloten.

ELISE A. HAIGHTON,
Waarn.-Secretaris.

III. Van de Afdeling Utrecht:

Verslag over het jaar 1906.

A

Op 1 Januari 1906 waren er 71 donateurs en leden, op 31 December d. a. v. 72, zoodat het aantal leden vrijwel hetzelfde is gebleven.

De aan de beurt van aftreden zijnde leden, mevrouw Weusman-Luitjes en de heer Romein werden als zoodanig herkozen. De heer Luitjes bedankte wegens vertrek naar elders, en werd als secretaris-penningmeester tijdelijk vervangen door den heer Witbols Feugen, die na 't overlijden van dr. van der Burg in 't Bestuur was gekomen. De heer Romein heeft bij schrijven van 2 Sept. 1906 zijn lidmaatschap opgezegd en voor de functie van bestuurslid bedankt; de hierdoor ontstane vacature werd voorloopig aangevuld door de benoeming van dr. Kohlbrugge, de laatste onder voorbehoud van nadere goedkeuring door de algemeene vergadering.

In 1906 werd slechts ééne lezing gehouden, den 27n Maart, door jonkv. A. von Schmidt auf Altenstadt, over de Molukken, welke lezing, door lichtbeelden opgeluisterd, goed bezocht was, en waarvoor, bij wijze van propaganda, door het bestuur weder een 100tal uitnodigingskaarten werden verstrekt.

Eene poging van het Bestuur om in 't begin van het seizoen 1906—1907 nogmaals eene lezing te houden, faalde.

De bibliotheek werd vermeerderd met een exemplaar van het Koloniaal Verslag over 1906, dat de Afdeling van het Hoofdbestuur ontving.

Navraag naar boeken uit de bibliotheek was er in 't geheel niet.

In het afgelopen jaar werden inlichtingen gevraagd en door onze Presidente verschaft.

De geldelijke toestand der Afdeling kan bevredigend genoemd worden. Het batig saldo op ult. Dec. bedraagt f124.18½, alzoo ruim het dubbele van dat van 't vorige jaar, welke gunstige toestand is toe te schrijven aan de omstandigheid, dat er in 1906 slechts ééne lezing kon gehouden worden. De lezingen toch, waarvan de kosten gewoonlijk vrij aanzienlijk zijn, worden in den regel slecht bezocht, — niettegenstaande het Bestuur wel vrijgevig is in invitatiekaarten.

De afdracht van f0.50 per lid aan het Hoofdbestuur blijft intusschen een zware post, daarbij rijst de vraag of het in het belang der Afdeling niet wenschelijk ware, die afdracht in stede van aan 't begin, aan het einde van het jaar te doen, waardoor 't dan mogelijk wordt de in dat jaar gekweekte rente ten bate der Afdeling zelve te kunnen aanwenden.

Overigens laat de algemeene belangstelling in al, wat de Vereeniging betreft, nog steeds te wenschen over, zoodat alle krachten niet alleen van het bestuur, maar ook van elk der leden van de Afdeling in het werk moeten worden gesteld om deze te vermeerderen.

Namens het Bestuur,
(i. g.) J. E. VAN OEVEREN—
VAN SCHAİK, Pres.
(i. g.) FEUGEN, Secret.-Penningmr.

B

Rekening en verantwoording over het jaar 1906.

ONTVANGSTEN.

Saldo op 1 Januari 1906	f 50.27 ^s
Aan contributiën	- 168.50
Voor aan Leden verstr. huish. reglem.	- 1.50
Aan recette v. gehouden lezingen	- 10.—
Aan gekweekte rente	- 2.21
	f 232.48 ^s

UITGAVEN.

Afdracht a/h. Hoofdbestuur over 1906	f 35.50
Aftek. en onk. Postkwit. en Postw.	- 1.30
Onkosten voor lezingen	- 43.—
Reiskosten voor Leden	- 3.25
Porto's, correspond.	- 4.35
Bode	- 2.95
Drukwerk en advert.	- 14.40
Adresboek	- 3.25
Overbr. archief v/d. wd. Secretaris	- 0.30
Saldo op 31 Dec. 1906	- 124.18 ^s
	f 232.48 ^s

Utrecht, 8 Februari 1907.

Namens het bestuur,
(w. g.) J. E. VAN OEVEREN
VAN SCHAİK, Pres.
(w. g.) FEUGEN,
Secret. Penningmr.

Gezien en akkoord bevonden.

De Commissie van verificatie:

Utrecht, 11 Maart 1907. (w. g.) D. J. ROEST.
" " " " S. H. TJABRING.

IV. Van de Afdeling Zutphen:

Omtrent dit jaar vallen geene buitengewone bijzonderheden mede te deelen.

Het ledental bleef stationnair. Op 31 December 1906 telde de afdeling 1 donateur en 64 leden.

De rekening over het jaar 1906 gaf, zoo aan ontvangsten als aan uitgaven, een eindcijfer van f 217.43^s, aanwijzende een batig saldo van f 66.90^s.

Twee avonden werden voordrachten gegeven, kosteloos toegankelijk voor de leden en hunne huisgenooten, zoodat voor het onderwijzend personeel aan de lagere scholen in de gemeente. In de eerste, waarbij lichtbeelden werden vertoond, sprak **Jonkrouwe A. von Schmidt auf Altenstadt** over eene **Reis door de Molukken**, in

de tweede trad op de oud-luitenant-kolonel Jhr. G. Graafland die tot onderwerp koos: „van Indië en Holland-sche vooroordeelen”, waarna hij, op uitdrukkelijk verzoek van het Bestuur, nog een en ander vertelde over onze Maréchaussée in Indië.

Op het tweetal ter aanbeveling voor de verkiezing van een lid van het Hoofdbestuur werden gebracht de heeren Th. J. A. van Zijll de Jong en A. Walland.

Tot voorzitter van het afdeelingbestuur werd opnieuw gekozen de heer Th. J. A. van Zijll de Jong en als leden herkozen het periodiek aftredende lid, de heer F. J. D. Noordhoek Hegt en gekozen, in de vacature Bronerius van Nidek, de heer C. G. Lagerwey, in de vacature In 't Veld de heer W. C. Staring.

De Algemeene Vergadering der Vereeniging werd als afgevaardigde der afdeeling bijgewoond door den heer A. Walland.

De Secretaris,
A. WALLAND.

V. Van de Afdeling Arnhem:

A.

Jaarverslag over 1906, uitgebracht in de Algemeene Vergadering der afdeeling van 28 Maart 1907.

De sterkte onzer afdeeling bedroeg aan het einde van het jaar 1906 69 leden en donateurs. Veranderingen in het bestuur der afdeeling vonden niet plaats. De aftredende leden, de heeren **Michielsen en van Essen** werden herkozen en namen hunne herbenoeming aan.

In de maand Januari las de heer **C. Spat** uit Breda voor de leden der afdeeling eene interessante verhandeling over de **De Bedevaart naar Mekka**, welke lezing echter niet naar verdienste werd bezocht.

De stand van de geldmiddelen der afdeeling liet niet toe ook in het najaar eene voordracht te doen houden. Door eene gunstige beschikking van het hoofdbestuur zal dit in 1907 wel kunnen geschieden, hetgeen zonder de geboden hulp ook niet het geval geweest zou zijn.

W. Michielsen,
Voorzitter.

Th. Liefderink,
Secretaris.

B.

ONTVANGSTEN.

Jan. 1	Aan saldo	f 59.23
" 31	contributies	121.—
Feb. 10	entrèe lezing	1.—
Apr. 7	rente spaarbank	2.02
" 24	contributie	1.50
Mei 11	contributie	1.50
Dec. 31	saldo	39.28
		f 172.22

UITGAVEN.

Jan. 31	Per inruigingskosten contr.	f 4.10
" "	porti	0.10
Feb. 2	adv. Arnh. cour.	16.10
" 16	" N. A. cour.	10.85
" "	hon. C. Spat	40.—
" 28	porti	1.65 ^s
Maart 2	drukwerk	7.—
" 13	zaalhuur	9.21
" "	fooi conciërge	0.29
" 31	porti	0.59
April 1	adv. N. A. cour.	7.45
" "	3 x portiersdienst	3.—
" 21	adv. Arnh. cour.	8.90
" 30	porti	0.78
Mei 9	lantaarnhuur	7.05
" 17	lantaarnhuur	7.—
" "	bijdrage hoofdbest. 1905	35.—
" 31	porti	0.36
Juni 7	reisk. L. A. H. Lame	7.60
Juli 31	porti	0.07 ^s
Aug. 4	drukwerk	4.50
" 31	porti	0.36
" 1	papier	0.25
		f 172.22

Gezien en accoord bevonden,
de commissie bedoeld bij art. 10 der statuten:
(w. g.) P. F. GOMBAULT en B. W. KRAAKE.

KOLONIALE PRAATJES.

Spoorwegen in Nederlandsch-Indië.

„Staat of particulier? Deze vraag, die op het oogenblik zoowat overal in de koloniën wordt gesteld ten aanzien van aanleg en exploitatie van spoorwegen zonder helaas! de vorderingen op dit gebied te bespoedigen, had reeds voor deze kolonie een oponthoud teweeggebracht, toen van 1842 tot 1862 bij gebreke aan een praktische oplossing, de ijzeren baan zich liet wachten,” schreef opsteller dezes in de *Dépêche Coloniale* van den 22en April 1906.

Wij deelden daarbij mede, hoe de in 1862 en 1864 door den staat verleende concessien voor aanleg en exploitatie der beidelijnen Semarang — Vorstenlanden — Willem I en Batavia — Buitenzorg, thans in handen der Nederlandsch-Indische Spoor-

weg-Maatschappij, er op schenen te wijzen, dat de voorstanders van het particulier initiatief het pleit tegenover de etatisten hadden gewonnen. De financiële moeilijkheden evenwel, door genoemde Maatschappij in hare kinderjaren, gedurende den aanleg en het begin der exploitatie, ondervonden lieten niet na het kapitaal min of meer af te schrikken, terwijl de staat zelf, geroepen om de in moeilijke omstandigheden verkeerende Maatschappij bij te springen, zich afvroeg of het niet beter ware de voortzetting van dezen ontginningsarbeid zelf ter hand te nemen.

Sedert 1876, drie jaren ongeveer na de opening der beide hiervoren genoemde lijnen, begon in dit opzicht de werkzaamheid van den staat en het is wel de moeite waard eens na te gaan, wat in het tijdvak van dertig jaren van staatswege in dit opzicht is tot stand gekomen.

De spoorweg-aanleg van den staat bepaalde zich tot de eilanden Java en Sumatra en wel wat dit laatste eiland betreft tot Sumatra's Westkust en Atjeh.

Wat de staatspoorwegen op Java betreft, zijn deze de volgende: Djokjakarta—Wonokromo—Tarik—Soerabaja—Kali Mas; Wonokromo—Sidoardjo—Bangil—Klakah—Kalisat—Panaroekan; Sidoardjo—Tarik; Bangil—Malang—Blitar—Kertosono; Klakah—Pasirian; Kalisat—Banjoewangi; benevens de tramlijn in Madioen, waarvoor einde 1904 de gelden werden toegestaan, tot een gezamenlijke lengte van omstreeks 960 kilometers de afdeeling der Oosterlijnen uitmakende; en de lijnen Buitenzorg—Tjibatoe—Maos—Koetoardjo—Djokjakarta; Tjibatoe—Garoe; Maos—Tjilatjap; Koetoardjo—Poerworedjo; Batavia—Doeri—Anjer; Doeri—Tangerang; Tandjong Priok—Batavia—Tangerang; Batavia—Krawang—Padalarang; en Rangkas Betoeng—Laboean; tot een gezamenlijke lengte van 1004 kilometers de Westerlijnen uitmakende.

Op het eiland Sumatra bepaalde de spoorweg-aanleg door den staat zich gelijk gezegd tot Sumatra's Westkust, waar de naar de Oembilin-mijnen voerende lijn Padang—Solok, met zijlijn van Padang Pandjang naar Pajakoembo, eene lengte van 210 kilometers beslaat, terwijl thans de aanleg eener zijlijn naar Priaman is toegestaan en tot Atjeh, waar eene tramlijn is ontworpen ter lengte van ongeveer 500 kilometers, waarvan einde 1905 eene lengte van 326 kilometers in exploitatie was.

Het spoorwegbedrijf legt met name op Java met zijn talrijke bevolking en zijne bloeiende cultures den staat geen wind eieren, zooals blijkt uit de jongste bij het Koloniaal Verslag gepubliceerde statistiek over 1905, toen de netto-ontvangsten voor Ooster- en Westerlijnen te zamen 6.131.212 gld. bedroegen of 1.205.718 gld. meer dan over 1904 het geval was. Het waren de Oosterlijnen, waaraan zulk eene buitengewone vermeerdering van het zuiver rendement, met ongeveer 24 percent in één jaar tijds in hoofdzaak was te danken, gelijk dan ook die lijnen steeds meer productief bleken dan de, wat natuurschoon betreft, ongetwijfeld meer bevoorrechte lijnen van het Westen. Terwijl toch de kosten van aanleg dezer laatste, tengevolge van het bergachtig terrein en andere moeilijkheden, welke daarbij te overwinnen waren, veel hooger waren dan die voor de lijnen van het Oosten, staat het zuiver rendement der beide tot elkaar in eene verhouding van 18 tot 43. Ongetwijfeld zal in deze verhouding ten gunste van de Westerlijnen eenige verbetering zijn gekomen tengevolge van de opening in 1906 van het lijngedeelte Krawang—Padalarang, den nog ontbrekende schakel in de keten der Staatslijnen over de geheele lengte van Java Nu reeds leverden deze lijnen over 1905 bij een aanlegkapitaal van ongeveer 150 millioenen guldens een zuiver rendement op van 4 percent van het kapitaal, wat ten deze als zuivere winst kan worden beschouwd, daar het niet uit leeningen doch uit de gewone inkomsten van het land werd gevonden.

Minder fortuinlijk was de staat met zijn spoor- en tramweg op het eiland Sumatra. De Ombilin-lijn, die, door een betrekkelijk schaarsch bevolkte streek, in hoofdzaak steenkolen van goede doch niet superieure qualiteit, naar eene haven vervoert, vanwaar de verscheping naar de afzetmarkten niet dan met hooge kosten is te bewerkstelligen, welke het product nauwelijks in staat is te dragen, heeft geenszins aan de verwachtingen beantwoord. Het rendement over 1905 was wel ietwat hooger dan in 1904, 478.896 gld. tegen 323.417 gld., ten opzichte van welk laatste cijfer nog op te merken valt dat het zoo laag was tengevolge van buitengewone herstellingen, maar een bedrag van nauwe-

lijks vijf tonnen gouds maakt nog geen 2½ percent uit van het aanlegkapitaal. Mogelijk dat de opheffing der bepalingen op de kustvaart ten aanzien van de haven Sabang aan den afzet van het product der Oembilin-mijnen en dus ook tengevolge van de te verwachten meerdere impulsie voor de exploitatie der Oembilin-mijnen aan de spoorweg-exploitatie ten goede komt. Dat de Atjeh-tram nog niet rendeert, integendeel er bij de exploitatie nog geld bij moet, is met het oog op den toestand van het gewest en het in hoofdzaak strategisch doel dier lijn, slechts begrijpelijk. Minder bemoedigend evenwel is het feit, dat de bruto-ontvangsten over 1905 ruim 20.000 gld. bleven beneden de ontvangsten in 1904, toen die een totaal aanwezen van 521.094 gulden.

Was het spoorwegbedrijf op Java voor den staat winstgevend, ook de particuliere spoorwegen op dat eiland, tot een totale lengte van 261 kilometers door de Nederlandsch-Indische Spoorweg-maatschappij geëxploiteerd, leveren goede winsten op, welke wat de lijn Batavia—Buitenzorg betreft, wel zullen verminderen en over 1906 reeds verminderden, tengevolge van het verkeer, dat zich naar de kortere verbinding verlegt, welke door den staat tusschen Batavia en Padalarang is in het leven geroepen, maar bijvoorbeeld over 1905 nog een totaal aanwezig van 2.302.469 gld of omstreeks 8 percent van het aanlegkapitaal.

Ook ter Sumatra's Oostkust, waar de Delische Spoorweg-maatschappij, in 1883 opgericht, een spoorwegnet exploiteert, dat 92 kilometers aan spoorwegen en 185 kilometers aan tramlijnen omvat, leidde het particulier spoorwegbedrijf tot zeer bevredigende uitkomsten in dat met eene uitermate rijke, winstgevende cultuur gezegend gewest.

Tot het succes der staatspoorwegen op Java droegen in hooge mate bij de, als aanvoerlijnen voor de hoofdlijnen in staats handen dienstdoende, door het particulier initiatief tot stand gekomen tramlijnen, door de Engelschen voor hunne engelsch indische kolonie juist *light railways* genoemd.

De gansche lengte dezer, ten getale van 15 op Java aangelegde lichte spoorwegen bedraagt volgens de laatst openbaar gemaakte statistieke gegevens 1921 kilometers. Om eenig denkbeeld te geven van de belangrijkheid dezer aanvoerlijnen zij er op gewezen, dat terwijl de aanlegkosten tot en met 1904, sedert welk jaar slechts weinig vorderingen werden gemaakt, beneden het bedrag bleven, dat aan de tweemaal kortere Westerlijnen is ten koste gelegd, het zuiver rendement over 1905 ad 3.874.858 gld. ongeveer het dubbele bedroeg van het overschot op de Westerlijnen verkregen. Het vervoer op deze lichte spoorwegen, met inbegrip van de 155 kilometers van Deli, is dan ook enorm. Het reizigersvervoer dat in 1905 een totaal aanwees van 24.190.391, overtrof dat der spoorwegen in dat jaar (21.206.877 tegen 19.156.231 in 1904) met ongeveer 3 millioen, en alleen wat het vrachtvervoer betreft staken de spoorwegen met 3.242.961 tegen 1.750.106 tons den lichter collega's de loef af. Verscheidene maatschappijen, die deze lichte spoorwegen op Java en Madoera (de Madoera-Stoomtram) aanlegden en exploiteeren, verkeerden nog in het tijdperk van opkomst en daaraan verbonden moeilijkheden, maar alle teekenen wijzen er op, zooals de maandelijks gepubliceerde voorloopige opgaven van ontvangsten en uitgaven, dat overal nagenoeg geleidelijke verbetering valt te constateeren.

Summa summarum zien we dus, dat sedert in 1876 de Staat besloot zelf het initiatief voor den spoorwegaanleg te nemen het spoorwegnet, dat zich toen nog slechts tot de 261 kilometers bepaalde van de Nederlandsch-Indische Spoorweg-Maatschappij, zich in het daarop volgend dertigjarig tijdvak met medewerking van het particulier initiatief, welks vertrouwen weer terugkeerde, heeft ontwikkeld in die mate dat het thans op Java eene uitgebreidheid beslaat van meer dan 4000 kilometers, nagenoeg gelijkelijk verdeeld tusschen de spoorwegen en lichte spoorwegen, terwijl op Sumatra ongeveer 300 kilometers spoorweg en nagenoeg 500 kilometers aan lichte spoorwegen werden aangelegd, zoodat op het einde van 1906 in Nederlandsch-Indië om en bij de 5000 kilometers, ongeveer gelijkelijk verdeeld over beide categorieën van dit moderne verkeersmiddel, in exploitatie waren.

De vorderingen in het afgelopen dertigjarig tijdvak waren dus ongetwijfeld groot, maar de vorderingen bepaalden zich tot Java met Madoera en Sumatra, terwijl de andere eilanden van dit middel voor hunne ontwikkeling geheel verstoken

bleven, afgezien nog daarvan, dat ook voor Java wat het eerste betreft o.a. door de welvaarts-commissie, uitbreiding van het bestaande net urgent geacht wordt.

En thans komen wij weer terug tot de in den aanhef dezes gestelde vraag: staat of particulier?

De oorspronkelijke etatisten, de conservatieve elementen, die alles zooveel mogelijk onder het centraal gezag wenschen te centraliseeren, hebben in de latere jaren een krachtigen steun gevonden in het communistisch streven, om alle loonende bedrijven zoo mogelijk aan den staat d.i. aan de gemeenschap te trekken, opdat deze in haar geheel de vruchten kunne plukken in stede van de enkele bevoorrechte kapitalisten.

Men verliest hierbij uit het oog, dat theorieën, welke mogelijke verwezenlijking nog alleszins aan gerechten twijfel onderhevig zijn, waar het in landen tot een hoogen trap van ontwikkeling gekomen zuiver neerkomt op reorganisatie van het bestaande, alle waarde verliezen, waar de organisatie nog in hare kindsheid is.

Mag de staat, de gemeenschap, een zelfde risico wagen, als de kapitalist op hoop van zegen dikwerf doet?

En is in den stilstand nagenoeg, die in de laatste jaren in den spoorwegaanleg voor Nederlandasch-Indië is ingetreden, niet het vonnis ingesloten over den, als gewenscht wordt, verderen exclusieven staats-aanleg? Evenals in Britsch Indië het geval is, gaat de taak, die de staat ter hand heeft genomen en waartoe men hem verder wil aanzetten, zijne krachten te boven — dat men in Nederlandasch Indië dan ten minste de juiste conclusie trekke en voor het particulier initiatief den weg bane om deze taak op zich te nemen.

Pers-kroniek.

INHOUD: De Standaard over een lezing door Mr. N. G. Pierson in het Indisch Genootschap betreffende het inlandsch onderwijs. — Onnoedige uitgaven: de Nieuwe Rotterdamsche Courant over het pensioen aan den majoor der cavallerie Posno verleend. — W. M. (ulier) in het Algemeen Handelsblad aan het woord over het chineezen-vraagstuk in Ned.-Indië.

In het Indisch genootschap heeft Mr. N. G. Pierson gepoogd aan te toonen, hoe onze scholen voor de inlanders best zouden zijn in te richten.

Naar aanleiding dezer redevoering schrijft nu de Standaard:

„Scholen met Christelijke grondslag mochten het niet zijn, om de neutraliteit.

Neen, het moesten scholen zijn, waar wij, Europeanen, „ons hooger leven” aan de Javaantjes mededeelen.

Toch was moraal hier niet genoeg. Zedelessen geven niet. Neen, men moet geestdrift voor de moraal wekken.

Alles hing alzoo aan de onderwijzers. Daarom nu moest onderzocht, of zulk een onderwijzer iets heeft, dat warmte kan wekken voor het zedelijk leven.

En dan moet de onderwijzer getrouwd zijn, en een vrouw hebben, die ook warmte kan wekken. Enkele jongelieden moeten dan bij haar inwonen. En zoo zou die warmte uit het gezin vanzelf in het hart van de jongelieden overgaan.

Nu, dat laatste zegt weinig. Daar zouden op een school van vijftig, ten hoogste een vijftal van profiteren kunnen.

Summa summarum komt 't dus hierop neer. Ge zoek onderwijzers waar warmte van kan uitgaan. Die warmte moet geestdrift wekken voor de zedelijkheid. En zoo deelen we dan aan de school ons hooger leven mee.

Is het nu niet om bij te schreien, als ge een man van zoo hooge positie als Mr. Pierson in zulke phrasologie, waar het zoo ernstig vraagstuk geldt, ziet verloop?

Flink de Zending steunen, zoodat overall flinke scholen met Christelijken grondslag komen, is korter maar toch beter raad.

Aldus de Standaard van Dr. Kuyper, die het weten kan.

Zoals in de jongste mailbladen te lezen viel is er in Indië veel te doen over het ontslag aan den majoor der cavallerie, Posno, verleend. Inderdaad schijnt dat een zeer zonderlinge geschiedenis. Vooral ook omdat hierbij op werkelijk schandelijke wijze met 'slands penningen is omgesprongen. Dit heeft o. m. ook de Nieuwe Rotterdamsche Courant getroffen.

Nu en dan komen uit Indië pensioenberichten, die de vraag doen herhalen of met 'slands financiën niet wat zuiniger omgesprongen kan worden, merkt zeer terecht dat orgaan op, Ambtenaren en officieren, soms met hooge tractementen en talrijke gezinnen, keeren naar Indië terug, vinden geen plaats open, blijven eenige maanden op wachtgeld in verplicht

nietsdoen doorbrengen; dit gaat hun zóó vervelen, dat zij er den brui van geven en pensioen vragen, — of zij keerden naar Indië alleen terug omdat bij hun vertrek uit Europa de voor pensioen vereischte dienstjarenmaat nog niet vol was, zoodat zij eenige maanden in Indië moesten vertoeven alvorens den dienst te kunnen vaarwel zeggen. Ondertusschen kost dit de lande dan, behalve het verschil van het non-activiteits-tractement in Indië met het verloftractement in Nederland, tweemaal den overtocht voor geheel het gezin; geen kleinigheid!

Voor de betrokkenen zelf is dit ook geen gewenschte toestand. Het opbreken van hun verblijf in Nederland, het hotelleven in Indië, het weder installeeren bij terugkomst hier grijpt in de financiën; het telkens onderbreken van het onderwijs der kinderen is mede een groot nadeel.

Bij de jongste mail trof de N. R. Ct. zoo weer aan de pensiooneering van den majoor der cavallerie A. B. J. W. Posno. Toen deze eenige maanden geleden van verlof naar Indië terugkeerde, was de mogelijkheid, de waarschijnlijkheid te voorzien, dat voor hem in Indië geen plaats zou open zijn vóórdat hij aanspraken op pensioen zou kunnen doen gelden, terwijl, als 't blad goed ingelicht is, toen bij hem reeds het vaste voornemen bestond om ontslag uit den dienst te nemen, zoodra die aanspraken verkregen zouden zijn.

Het komt genoemd blad voor, „dat het niet moeilijk moet zijn bepalingen te maken, waardoor dit geheel nutteloos op kosten jagen en van 'slands kas en van de betrokken personen te voorkomen is.”

Wat zou men denken van een bepaling als deze: buitenlandsch verlof mag niet worden aangevraagd binnen (zeker aantal) jaren vóór aanspraak op pensioen wordt verkregen of pensioen wordt aangevraagd? Ieder weet ginds voor zich, wanneer dit tijdstip aanbreekt en moet daar dan maar rekening mee houden met zijn reislust. Gevallen van ziekte of noodzaak blijven natuurlijk buiten beschouwing.

Over het Chineezen vraagstuk bevat het Algemeen Handelsblad een zeer lezenswaardig artikel van de hand van den heer W. M. (ulier).

In de Indische bladen, zegt hij, komen in den laatste tijd mededeelingen voor, die menig Indischman en ook hen, die nimmer in Indië zijn geweest, het hoofd doen schudden, de schouders doen ophalen en meesmuilen: Komt dat onze eer als zelfstandige natie, niet te na?

Zoo seinde de correspondent van het A l g. H b l. den 21 Febr. j.l., dat:

„De Vereeniging Tiong Hoa Kwam, welke sedert kort de scholen onder één leiding bracht, ontving op haar verzoek aan de Chineesche regeering om subsidie voor de aanstelling van een inspecteur ten antwoord, dat China alle kosten zal dragen.”

Het „Bat. Nbl.” deelde dezer dagen mede, dat de scholen voornoemd, door den directeur van O. Eredienst en Nijverheid, mr. Pott, waren bezocht en dat „de heer Pott constateerde dat de scholen uitstekend waren ingericht en aan alle eischen voldeden.”

„Bij oppervlakkige lezing zou men, op dergelijke berichten afgaande tot de gevolgtrekking komen: De Indische regeering schijnt dus de gevaren van het voortwoekeren dier aangelegenheid niet in te zien en keurt het blijkbaar goed, dat de Chineesche regeering bij ons in Indië scholen opricht, inspecteurs uitzendt (waarover zoo aanstonds meer), ja men komt in die scholen eens een kijkje nemen en zegt: Ga zoo voort mijn zoon, wat ge doet is wél gedaan.”

W. M. gelooft echter niet dat de regeering in deze van laksheid is te beschuldigen.

„De Nederlandsche aanrakingen met China zijn haast zonder uitzondering verwant aan onze Nederlandsch-Indische en dat de regeling van eenig onderwijs in Nederlandsch-Indië iets uitstaande hebben kan met een buitenlandsche mogendheid, vervolgt de schrijver, moge vreemd klinken, maar is niettemin volkomen waar. Feitelijk zijn wij, die de Chineezen niet beschouwen als Nederlandsche onderdanen (zooals John Chinaman in Britsch-Indië is 'n British subject — waar hij o! zoo prat op is) daaraan schuld.

De Chinees behoort in Ned.-Indië tot de vreemde Oosterlingen en dat wij dien toestand zoo gelaten hebben, brengt ons nu in moeilijkheden.

Ik zeg moeilijkheden, immers alles wat een kleine natie in verwickeling brengt met een buitenlandsche mogendheid, raakt de wereldpolitiek en deze heeft stroomingen, waar wij ons liefst buiten dienen te houden.

Ik spreek niet van het „Gele Gevaar”, wijl, gelukkig, — de tijd nog niet rijp schijnt om een meeningsverschil met een rijk als China dadelijk als een gevaar te betitelen, maar toch doet men goed China te leeren zien, zooals het er na eenige decennia zal gaan uitzien, nl. als een min of meer aaneengesloten geheel van stamverwante menschen, die binnen eenige tientallen jaren een groote verandering zullen hebben ondergaan, nu de kusten en rivieren van China op tal van plaatsen geopend zijn voor den handel en de éénheids-idee in tal van Chineesche couranten wordt besproken. Reeds is China in de tweede helft der 19e eeuw met reuzenschreden voorwaarts gegaan op den weg der moderniseering. Door het invoeren van westersche begrippen, het gebruik maken van westersche nijver-

LAMBERT WATERREUS,

Sumatrastraat 279.

b/d Bankastraat.

Den Haag.

Telefoon 1447.

Gandaria assin — Atjar gandaria.
Palmine (plantenvet) per blik à 1/2 kilo.
Bombaye ducks — Windham Corn (mais).
Nangoeng thee en Pouchong thee.
Geconfijte assem en Assem koekjes.
Sagoe Ambon — Daon Sirih.
Ijskan Tanah — Paroedans etc.
Geraspte Klapper — Java Rijst.

Proefles gratis.

Abonnement geldig in

BERLITZ

meer dan 170 steden

SCHOOL

ALLEEN

Noordeinde 58 a

Gewaarschuwd wordt tegen

arglistige nabootsing.

ALLE MODERNE

TALEN

Onderwijs Vertellingen

Prospectus franco.

W. POPPINK,

DEN HAAG.

Prins Hendriksstraat 141-143

SPECIALITEIT in het vervaardigen van
Hut-, Mail- en Reis-KOFFERS.
BILLIJKE REPARATIE-INRICHTING voor alle
soorten REISARTIKELEN.

Oranje-Hôtel.

NIJMEGEN.

Speciaal ingericht voor
Indische Families.

Petroleum-
gloeilichtbranders
zijn nu volmaakt

te verkrijgen bij

H. HEIJNEN,

Helfverancier.

SPUI 109.

Lampenmaker.

LEEST

Mijn nieuwste gratis brochure
- - Een ernstig woord
van verweer aan de
bestrijders van het
Neo-Malthusianisme.

De brochure wordt gratis en franco gezonden als drukwerk, als brief alléén tegen inzending van 10 cents frankeerkosten.

Mevrouw VAN DER WERFF,
Deskundige voor Dames,
Stationsplein 45, 's-Gravenhage.

heidstoepassingen op de scheepvaart en het spoorwegverkeer, het bankwezen, de mijnbouw en cultures en de hervorming van het volksonderwijs, ondergaat China 'n evolutie, die niet meer te stuiten is. In de laatste 30 jaren is China meer veranderd dan in wellicht even zoovele eeuwen te voren, en de laatste 5 jaren tellen in dit opzicht dubbel. Vooral na het openlijk optreden der hervormingspartijen en na de beëindiging van den Russisch-Japanschen oorlog gist en kookt het in het Chineesche conglomeraat."

Vervolgens wijst hij op den veranderden staatkundigen toestand in Oost-Azië, sedert den Japansch-Russischen oorlog; op den invloed, die China langzamerhand zal gaan uitoefenen, ook in Ned.-Indië, om dan als volgt te besluiten:

"Die roerigheid der Chineesche ingezetenen van Ned.-Indië is betrekkelijk zeer geleidelijk en op bescheiden voet begonnen, maar de actie, die van hen is uitgegaan, nam in den laatsten tijd steeds sneller toe en het komt mij voor, dat de beweging, die zich na het beëindigen van den Japanschen oorlog met meer beslistheid naar onze bezittingen heeft gewend, onze Indische regeering te vlug af is geweest, men was daarop niet voorbereid.

De Indische regeering toch bezit over de „Chineesche vraagstukken" een arsenaal van eerbiedwaardigen omvang. Herhaaldelijk heeft men het vraagstuk aan den tand gevoeld. Er is geadviseerd, tegen geadviseerd, er zijn onderzoekingen ingesteld, rapporten uitgebracht, — de resultaten van dien arbeid zijn gewikt en gewogen. Zijn naar Nederland opgezonden, overwogen enz. . . .

Van af de tijden, dat Chineezen zich in Ned.-Indië hebben gevestigd, is er steeds en immer over hunne verhouding tot de Europeanen en inlanders geschreven en geadviseerd, maar zonder de geschiedenis der archieven te willen nagaan, kan men wel zeggen, dat de gegeven adviezen steeds hebben beoogd onderdeelen van het vraagstuk op te lossen, zonder er in te kunnen slagen, het geheele vraagstuk te beheerschen en de zaak op afdoende wijze te regelen. Ten aanzien der gelijkstelling der Japanners hebben wij onder minister Cremer den knoop op vrij wat gelukkiger wijze weten door te hakken.

Men vergist zich echter, wanneer men denkt, dat de N.-I. regeering aan het Chinezen-vraagstuk niet de noodige aandacht heeft geschonken. De toestand is feitelijk deze, dat bij de nieuwe phrase, die de zaak is ingetreden, toen de vereeniging der Jong-Chineezen „Tjong Hoa Hwe Kwam" openlijk van zich spreken deed, het studiemateriaal hetwelk der N.-I. regeering ter beschikking stond, nadere overweging vereischte."

Over die nieuwe beweging der Jong-Chineezen in Ned.-Indië belooft hij een volgend artikel.

Rubber-misère in den Congo-Vrijstaat.

(Aangeboden).

In het n^o. van 31 Januari jl. van dit weekblad gaf ik, in vertaling, kortelijk de indrukken weer, verkregen door zekeren *Viscount Mountmorres* op eene, nog niet lang geleden gemaakte reis door den Congo-Vrijstaat. Naar aanleiding van die publicatie is mij aanbevolen ook eens kennis te nemen van een boek van *E. D. Morel*, getiteld: *Red Rubber; the story of the rubber slave trade on the Congo*, en waarin van de toestanden in het Congo-gebied een ander, veel donkerder getint tafereel wordt opgehangen. Ik heb dien raad opgevolgd, en meen nu niet te mogen nalaten

FEUILLETON.

In het Land van Belofte.

Naar het Duitsch van
FRIEDA VON BULOW.

XXX.

De Silffa's waren verder gestoomd naar China. Weinige dagen na hun afreis begeleidde Maleen haar broeder, die op zijn telegrafisch aanbod telegrafisch opgekommendeerd was, naar Ismaila, de kleine stopplaats der stoombooten bij het breede gedeelte van het Suezkanaal, de Bittermeren.

De spoorlijn bracht haar door het oude land Gosen, met zijn bronnen en oeroude schepraderen en zijn met moeizame kunst aan den woestijnbodem ontworpen cultuur.

Rainer zat tegenover zijn zuster in de stoffige, zonheete coupé, en zij vond hem knapper dan ooit in zijn keurige witte uniform.

Terwijl hij door het raampje keek naar de als schaduwen aan den horizon verdwijnende pyramiden, naar de muilieren en beladen kameelen die zoo schilderachtig tegen den lichtenden achtergrond afstaken en naar de in het gras spelende fellah-kinderen in hun lange, kleurige rokjes, die als levende bloemen deden, keek zij immer slechts naar hem.

Nu trok hij dan weer uit, om te strijden, misschien te sterven.

En zij? Wat was haar vooruitzicht? Wachten, stille zijn en treuren!

alsnog het volgende bekend te stellen.

Het boek van *Visc. Mountmorres* heeft mij aangetrokken, omdat het mij voorkwam met groote gematigdheid te zijn geschreven, vooral voor een Engelschman. Volgens dezen schrijver zou men zich niet zoo heel erg hebben te verwonderen over het bestaan van eenige spanning tusschen de Congo-ambtenaren en de zendingen, meest van Engelsche herkomst; in aanmerking genomen dat deze laatsten voor gewoonte hebben, om de ambtenaren steeds met zekere geringschatting te bejegenen, en hen o. a. nooit anders aan te duiden dan bij de hun door de Negers gegeven bijnamen, die niet altijd vleidend, of ook zelfs slechts onschuldig zijn, — alsook dat de zendingen stelselmatig weigeren zich op de hoogte te stellen van de, in het officieele verkeer, gebruikelijke taal, het Fransch, welks toelating op zijn school zelfs een hunner verklaarde nimmer te zullen gedoogen. Dat een Engelschman dergelijke opmerkingen maakte, kwam mij voor een sterk stuk te zijn; en ik achtte het wel de moeite waard daarop de aandacht te vestigen, waar het verwekken van sensatie door stelselmatig doorgevoerde lastercampagnes in onze dagen geen ongewoon verschijnsel is. Nochtans begreep ik, op de verklaringen van een enkel persoon geen oordeel te kunnen bouwen omtrent toestanden in een gebied, waarvan ten onzent weinigen iets afweten; en zoo onthield ik mij van eene betuiging van instemming met de weergegeven inzichten. Ik heb van deze voorzichtigheid volstrekt geen spijt nu ik ook het boek van *Morel* gelezen heb. De trant, waarin dit werk is in elkaar gezet, draagt duidelijk den stempel der wijze van schrijven, zooals wij die van Engelsche onruststokers gewend zijn. Koning Leopold wordt er allerongenadigst in doorgehaald. Becijferd wordt dat Z. M. reeds vele millioenen trok, en nog steeds trekt, uit het enkel onder zijn persoonlijk gezag staand Congo-gebied, deels als deelhebber in belangrijke concessien, deels als, buiten alle verantwoording staand heer en meester van eene, tot kroondomein geproclameerde, groote uitgestrektheid lands, zoo niet als beschikker over de vermoedelijke overschotten van het beheer der overschietende landstreken. Van de justitie wordt gezegd, dat zij niet onafhankelijk is, doordien van bestuurswege ten allen tijde de staking eener vervolging kan worden gelast. Het monopoliseeren van den binnenlandschen handel door het Congo-bestuur, is dezen schrijver natuurlijk een doorn in het oog; en alhoewel hij niet op openlijke inmenging van Engeland aandringt, pleit hij toch voor aanstelling van Engelsche consuls met consulaire rechtsmacht, opdat de inboorlingen althans zullen kunnen opmerken hoe Engeland zijne gekleurde onderdanen behandelt, — en dringt hij aan op de instelling eener navigatie-commissie voor den Congo, in den trant van die voor den Donau, en waartoe het Tractaat van Berlijn van 1855 de gelegenheid geopend heeft.

Dat ook Engeland met betrekking tot zijne Afrikaansche bezittingen niet geheel „sans reproche" is te noemen, acht hij geen reden om het exploitatie-régime in den Congo-Vrijstaat ongemoeid te

Neen waarlijk, het valt niet licht, een vrouw te zijn! En hij, die daar nu fier en stil uitging tot den bloedigen strijd, waarvan zijn ziel moede was, hij had in vele ontgoochelingen de geestdrift die ook hem eens bezielde had, verloren.

Hij deed eenvoudig zijn plicht. En hij zag dien plicht niet meer in de schitterende kleuren der phantasie, in het licht der romantiek. Hij kende te goed het alledaagsche, het kleingeestige van het werkelijke leven.

Niet alle kameraden waren hooggestemde mannen als Derendorff, Rüdiger en Rosen. Er waren thans heel veel andere elementen onder de ambtenaren en officieren van de kolonie: eerezuchtigen, die elkander bespieden en elk schijntje van roem aan een ander misgunden. Het „één voor allen en allen voor één", uit den tijd van Krome was tot een legende geworden. Elkander naar beneden halen en verkleinen was het nu.

Van deze treurige schaduwen in haar geliefd zonneland wist Maleen weinig af. Zij idealiseerde met een geloovig hart.

„Ik weet, wie er vandaag treurig is," sprak Maleen. Rainer kreeg een kleur.

„Ik heb gisteren met haar gesproken," biechtte hij. „In ernst?"

„Ja. Wij hebben ons eigenlijk zoo goed als verloofd. Maar officieel wil haar vader er niet van weten, eer ik zoover ben, dat ik aan trouwen kan denken. Ik moet dus nu maar om een vasten post aan de kust verzoeken. Te Berlijn zullen zij daartegen wel niets in te brengen hebben. Zoodra ik nu Sultan Hoedjo en zijn lieden afgestraft heb, zal ik een huis op onze Ras Kioni bouwen en als het zoover is, haal ik haar en dan kom jij ook."

Zij zag hem bewegen aan, blijde en treurig tegelijk.

laten; elke koloniale mogendheid heeft wel eens fouten begaan, en bizonderlijk in tijden van beroering komen wel eens betreurenswaardige feiten voor; doch wat in den Congo-Vrijstaat geschiedt is niet op gelijke wijze te vergoelijken. Ik heb slechts enkele grepen uit het boek van *Morel* gedaan, om te doen uitkomen dat het den echt Engelschen geest ademt, van zich altijd in anderen zaken te willen mengen, en te poseeren als de beschermers der verdrukten op aarde! Intuschen is het, na lezing, zoowel van hetgeen *Morel*, als wat *Visc. Mountmorres* schreef, niet wel mogelijk er nog aan te twifelen, dat in den Congo-Vrijstaat op eene verschrikkelijke manier wodt huisgehouden. De verhalen, die *Morel* opdischt, omtrent de middelen welke worden aangewend, om met de minst mogelijke kosten, de grootst mogelijke hoeveelheid rubber machtig te worden, en welke de onderstelling wettigen, dat met het product zelf ook de bevolking dreigt te worden uitgeroeid, doen de haren te bergen rijzen; en terwijl die verhalen worden gestaafd met aanhalingen uit brieven e. a. stukken, welke stellers met name worden opgegeven, wordt door *Visc. M. weliswaar* de loftrumpet gestoken over de wijze waarop het onder direct gezag staande land in den Congo-Vrijstaat wordt geadmireerd, doch erkent ook deze schrijver dat de bekend geworden zendingenberichten wel juist zullen zijn geweest, en dat de toestand op de groote concessie-terreinen schandelijk is, zoo, dat het zelfs geen verwondering zou mogen baren wanneer de veiligheid van de blanke daardoor in Centraal-Afrika binnenkort groot gevaar ging loopen. Zij, die met koloniale aangelegenheden eenigermate vertrouwd zijn, zullen wel toegeven, dat harde maatregelen wel eens niet te vermijden zijn, wanneer men onbeschaafde volken, die ter voorziening in hun levensonderhoud slechts geringe eischen stellen, welke met weinig moeite zijn te bevredigen, er toe wil brengen, om de kosten op te brengen van eene administratie op europeesche leest, en nog een stuivertje voor den vreemden overheerscher op den koop toe. Wanneer *Morel* beweert dat in het Congo-gebied dwangmaatregelen geheel ontbeerd kunnen worden, en alleen reeds door de ontwikkeling van het vrije ruilverkeer voldoende inkomsten zouden zijn te verkrijgen, dan kan ik, voor mij althans, ook niet nalaten daarop een beetje ongelooft het hoofd te schudden. Desniettemin kan, na kennisneming van hetgeen deze schrijver omtrent de toestanden in den Congo-Vrijstaat mededeelt, en van de overstelpende dozis bewijsmaterieel, welke hij tot staving dier mededeelingen aanvoert, moeilijk ontkend worden, dat hij blijkbaar niet zonder reden den titel „Red Rubber" voor zijn boek koos, en moet de lezer wel tot de slotsom komen, dat aan dit Congo-product heel wat bloed kleeft. Wie hieromtrent iets meer willen weten, zullen goed doen om, evenals ik, beide door mij besproken werken te lezen (*).

's-Hage, Maart 1907.

C. F. ZEEMAN.

(*) Ik meen hier nog bekend te moeten stellen dat met de Abir-concessie, waarvan in mijn artikel van Januari sprake is, bedoeld werd die van de *Anglo-Belgian-India-Rubber Company*.

„Lieve Rainer!" zeide zij slechts.

Inktzwart lagen de Bittermeren daar voor haar. In de verte schitterde het witte licht van de elektrische lamp aan den boeg der duitsche stoomboot. Maleen stond aan Rainers arm op het strand.

De andere passagiers voor de boot en het bagage waren reeds aan boord van de barkas. De groote stoomers, die door het kanaal voeren, kwamen niet uit hun koers; de reizigers moesten er met de barkas heengebracht worden.

Nu moest ook Rainer, als laatste, aan boord. „Tot weerziens! Tot weerziens!"

De barkas stoomde in rechte lijn op den majestieus naderenden grooten stoomer toe. Nu gilte de stoomfluit door de stilte.

De europeesche boot stopte met groot gedruisch. „Och, kon ik maar meegaan!" dacht Maleen en heete tranen ontvielen aan haar oogen.

„Nu klimmen zij naar boven... nu wordt het bagage aangereikt..."

Weer het welbekende, snijdende fluitsignaal, een stampen, ruischen, klotsen, een bel die geluid werd... de donkere kolossus met zijn vele lichtooien stoomt verder zuidwaarts, zuidwaarts!

En kleine, haastige golfjes kwamen op het strand klotsen, alsof zij haar beklagen wilden...

De dashond blafte de echo aan. In drukkende stilte, eentonig somber, lagen de met wouden begroeide bergen om haar heen.

Maleen zat op een oude, met mos bedekte steenen bank en dacht na over de eenzaamheid, die haar drukte:

„Je wordt zoo somber en zwijgend, zoo stil langzamerhand, als de bergen en het woud zelf."

Oost-Indische Berichten.

Over de onlangs opgerichte Liquidatievereeniging, waarvan de volgende heeren het Bestuur uitmaken: G. Vissering, Voorzitter; S. E. Toens, Onder-Voorzitter; H. Janssen van Raaij, Lid; E. A. Zeilinga, Azn.; A. Maclaine Pont; Vlieland Heir, Secretaris schrijft het Soer. Hbl. van 1 Maart j.l.

„Tot nu toe vrijwel in geheimzinnigheid gehuld, verspreidt de liquidatievereeniging thans enig licht over haar bedoelingen. In een deftig bericht deelt zij mede, waaraan haar geboorte te danken is. De vereeniging, zoo wordt den volke kond gedaan, „heeft aanleiding voor haar optreden gevonden niet om bepaaldelijk de belangen van de makelaars en andere tusschenpersonen in den effectenhandel te behartigen, gelijk van verschillende zijde ten onrechte werd opgemerkt, maar wel omdat in bedoelde affaires vele personen, buiten den effectenhandel staande, zijn betrokken of verder buiten hun toedoen zullen worden betrokken.”

Het zezmanschap, aan welks initiatief het ontstaan der vereeniging te danken is, haalt er dus het publiek belang bij.

Door eene overhaaste gedwongen liquidatie dezer zaken, zoo lezen wij verder, kunnen vele personen worden benadeeld, zelfs die met de speculatie in mijnwaarden niets hebben te maken. Bij niet prompte afdoening zullen de koopers worden gesommeerd tot betaling der gekochte stukken, en bij niet betaling zullen de verkoopers verplicht zijn de stukken voor rekening der koopers in de open markt te verkoopen, ten einde het saldo te kunnen vaststellen, hetgeen zij nog van de koopers te vorderen zullen hebben; voor dit saldo zullen de koopers in rechten moeten aangesproken worden. De koopers zullen aldus gedwongen worden ook andere bezittingen geheel of ten deele te gelde te maken. Bij niet voldoening van het saldo, zullen de koopers waarschijnlijk in staat van faillissement worden verklaard.

Door die gedwongen verkoopen zal een groot aanbod van fondsen een verdere ernstige daling op de markt te weeg brengen, de contramine zal eene bij uitstek gunstige gelegenheid vinden om een aanval op de markt te doen, welke aanval bij gebrek aan weerstand en aan koopers bijna zeker moet gelukken, zoodat de daling in koersen verder zal gaan en daarmee de verliezen grooter zullen worden dan thans reeds het geval is, en uit den aard der zaak noodig zou zijn.

Maar ook andere fondsen zullen geforceerd moeten verkocht worden, en evenzeer daardoor eene daling ondergaan, beneden de intrinsieke waarde van het fonds. Dan zal een tijd kunnen aanbreken, dat beleeningen bij de banken op de lagere koersen der effecten geen voldoende surplus meer aanbieden, zoodat de banken verplicht zullen zijn de beleeners om bijstorting aan te spreken. Verschillende personen in den handel zijn ook in de fondsen-affaires betrokken. Ook zij zouden door geforceerde afwikkeling ernstige verliezen kunnen lijden, waardoor de importhandel zou ondervinden dat zijne afnemers in moeilijkheden zouden geraken. Op die wijze zou een crisis ontstaan, welke zich ernstig zou doen gevoelen ook in kringen, welke met den effectenhandel niets hebben uit te staan, zegt het Soer. Hbl. verder.

„Met alle respect voor het zezmanschap moeten wij opmerken, dat ons het aangehaalde betoog tamelijk overdreven voorkomt. De vrees voor de geforceerde verkoopen in verband met den te verwachten aan-

val der contramineurs, vinden wij met veel te schrille kleuren geteekend, tenminste waar de verkoopobjecten aandeelen zijn die als beleggingsfondsen opgeld doen. Het is eenvoudig niet aan te nemen dat bijv. van aandeelen Escompto Maatschappij en Indische Handelsbank de koers ver beneden het tegenwoordig peil zal dalen. Voor deze fondsen toch zijn te veel liefhebbers, en zoo die al in Indië mochten ontbreken, in patria zeker niet. In verband hiermede hebben de contramineurs weinig kans op succes. Op de grenzen van het lachwekkende ligt dus de bangmaker, dat een tijd zal kunnen aanbreken, dat beleeningen bij de banken op de lagere koersen der effecten geen voldoende surplus meer aanbieden, zoodat de bankiers verplicht zullen zijn de beleeners om bijstorting aan te spreken. Zoo ver zal het naar menselijke berekening nimmer komen, te minder waar de in beleening genomen fondsen alle tot de categorie behooren waarover wij het boven hadden.

Wat het succes der Liquidatievereeniging betreft, hieromtrent is men over 't algemeen niet optimistisch gestemd, nu het waar blijkt te zijn, dat zich aan overspeculatie bijna uitsluitend hebben overgegeven personen, die alles te winnen en niets of weinig te verliezen hebben.

Cultures in Bajoewangi. De correspondent van de Locomotief aldaar schrijft:

Het is zeer natuurlijk dat nu zoo veel bosch in deze afdeling uitgekapt is de beschikbaar gekomen gronden met het een en ander beplant dienen te worden en het laat zich ook gereedelijk verklaren dat in de eerste plaats de padi in aanmerking komt en duizenden bouws, die maar eenigszins voor sawah geschikt geacht werden, worden sedert dan ook met padi beplant.

Maar niet alle gronden leenen zich daarvoor om reden dat er geen voldoende water is. Er zijn streken, o.a. in de nieuwe vestiging Kalibaroe, die om voor bedoelde cultuur aangewend te kunnen worden, bevochtigingswerken noodig hebben en die zullen er ook wel komen, althans door het irrigatiebeheer zijn voor het een en ander opnamen gedaan en begrootingen ingediend en het lijkt geen twijfel of de regering die, zooals genoegzaam bekend, de emigratie voor deze streken aanmoedigt door o.a. het volk dat zich daar komt vestigen met ploegvee en landbouwgereedschappen bij te staan, zal ook wel de voor die irrigatiewerken noodige gelden toestaan.

Het is ook zeer natuurlijk dat er ook andere cultures moeten zijn en zoo heeft nu een Chineesche kongsi, die over een groot kapitaal beschikt, in verscheiden dessa's djarak laten aanplanten. De kongsi geeft bibit en geld aan de bevolking, zij levert tegen een zekeren prijs de djarakpitten aan de kongsi en zoo zijn in weinig tijds nu reeds ongeveer 500 bouws gronden, die als 't ware braak lagen, in djaraktuinen herschapen en nog meer dergelijke aanplantingen worden aangelegd; want de vraag voor de Europeesche markt naar meergenoemd artikel wordt met den dag grooter; de djarak wordt dus hier een voorname tak van industrie en een bron van inkomsten meer voor de bevolking dezer streken en zelfs voor die van Bali, want op Djembrana bijv. vindt men nu meer dan 1000 bouws met djarak beplant en staan ruim een miljoen van dergelijke boompjes en het is dezelfde Chineesche kongsi, die voor dat alles geld verstrekt heeft.

Dat in de nieuwe vestigingen ook tabak verbouwd wordt is bekend, maar overdreven zijn de berichten dienaangaande. Er wordt tabak gecultiveerd en be-

halve dat een paar aanzienlijke Soerabajasche exportfirma's dat artikel laten planten of opkopen, zijn er een paar Europeanen, zoogenaamde kleine ondernemers die in tabak handelen. Het lijkt geen twijfel of de tabaksindustrie zal in het Banjoewangische een hooge vlucht nemen, wanneer het blijken mag dat al de gronden zich daar voor deze cultuur leenen.

En waarschijnlijk wordt het land van belofte, zooals Banjoewangi nu genoemd wordt, ook eenmaal nog een suikerdistrict; de resultaten van de er reeds bestaande suikerfabrieken Kabat en Rogodjampi zijn niet ongunstig; reeds zijn bij den resident van Bezoeki een paar verzoeken voor de oprichting van suikerondernemingen in het Banjoewangische ingekomen en er zullen wel meerdere volgen, wanneer de irrigatiewerken in deze afdeling eenmaal tot stand gekomen zullen zijn.

Inhuren van gronden. De corr. der Loc. te Solo meldt:

Van alle kanten hoort men tegenwoordig van lieden, Engelsche kapitalisten, die de nog beschikbare gronden van den soesochoenan willen inhuren. Uit de door hen gekozen terreinen maak ik op dat men zich speciaal op de caoutchouc-cultuur wil toelagen. Onder die terreinen behoort ook het reuzenland Karang Gedeh, waar gelegenheid is een der grootste suikerfabrieken van Java te exploiteeren.

De soesochoenan is wijs genoeg om dat land voor zich zelf te reserveeren. Z. H. is tenminste voorloopig niet van plan dat land in huur af te staan. Bij een goed beheer moet dat land enorme winsten afwerpen, maar aangezien daar nooit een behoorlijk beheerder is opgetreden heeft de exploitatie van dat land nooit die winsten afgeworpen die men redelijkerwijs mocht verwachten. Als alles waar is wat verteld wordt, dan heerscht daar een wanbeheer zoo groot, dat men bij het hooren der cijfers zijn handen in elkaar slaat.

Algemeen proefstation. Uit vertrouwbare bron verneemt de Locomotief, dat dr. F. W. T. Hunger, directeur van het Algemeen Proefstation, het hem onlangs gedane aanbod om optreden als wetenschappelijk adviseur van landbouw in Siam, van de hand heeft gewezen.

Dr. Hunger blijft dus te Salatiga.

Bond van suikergeëmployeerden. In de Java-bode van 2 Maart j.l. lezen wij:

„Blijkens ontvangen circulaire van het voorloopig bestuur dezer, sedert kort opgerichte vereeniging, zal den 14en Maart in de Bierhal van Oei Moo Liem te Soerabaja een algemeene vergadering worden gehouden en beraadslaagd over den inhoud van het concept-reglement, waarvan wij mede in dank een exemplaar ontvingen.

Het doel der vereeniging is: de algemeene belangen harer leden in den uitgebreidsten zin van het woord te behartigen.

Die algemeene belangen worden als volgt omschreven:

- 1°. Het contractueel aanstellen van employées.
- 2°. Het recht van vrije Zondagen buiten de campagne.
- 3°. Het recht van vrijheid na afloop werktijd.
- 4°. Het recht op onderstand van werkgevers, bij verminking van blijvenden aard in den dienst ontstaan, enz. enz.

Bij voldoende deelname kan vanwege den Bond

Maar zij dacht slechts aan Rainer.

Toen zij Krome, bij zijn bezoek aan Eybendorp, vertelde hoe lang zij hem dood gewaand had, toen had hij gezegd: „Als er weer eens een gerucht tot u komt, dat ik dood ben, geloof het dan niet. Geloof er niet aan, voordat ik zelf u mijn dood aankondig.”

Hoe kon hij zijn eigen dood aankondigen?

Maar dat maakte niets uit. Hij had het met zooveel zekerheid gezegd, dat er een groote gerustheid over haar gekomen was — met betrekking tot hem.

Zoo sterk is suggestie. Hij had haar het geloof aan zijn onoverwinnelijkheid gesuggereerd.

Met Rainer was het anders.

Zij zag hem voor haar verbeelding altijd weer, zooals zij hem in den trein tusschen Kairo en Ismaila gezien had, in zijn kranige, witte uniform, met zijn mager min of meer gebruid en toch bleek gelaat, zijn zeer blanke voorhoofd, zijn blauwe oogen en den rustigen blik, die tegelijkertijd vastberadenheid en stille gelatenheid uitdrukte.

Toen was er reeds een groote treurigheid over haar gekomen!

De kalmte, de zachtheid, die over zijn mannelijk jong, eenmaal zoo fier gelaat gekomen was, had haar hevig doen ontroeren. Hij had den indruk gemaakt van een man, die zelfbewust een droevig noodlot te gemoet gaat.

Een stuk van die wiegende, eigenaardig charmeerende walsmelodie van het terras voor Shepherd's Hotel klonk haar weer in het oor.

Het was als de orkestbegeleiding bij een treurspel. En de avond ging voorbij, zoo ook de nacht en de morgen . . .

(Wordt vervolgd.)

Een groote, zwarte silhouetie dook op aan de naast-bijzijnde heuvelhelling: de postbode.

Verlangend zag Maleen hem te gemoet. Hij was een vreugdebrenner.

Met vluggen tred liep hij de heuvelhelling af. Hoe gaarne zag zij hem komen, met de tasch aan zijn zijde!

„Breng je me iets goeds?”

„Vandaag alleen couranten, mevrouw.”

Reeds marcheerde hij verder, naar het dal, toen Maleen de courant opende.

Zij keek de kolommen altijd snel door, om het opschrift: „Koloniaal Nieuws” of „Uit onze Koloniën” te zoeken.

Maar heden behoefde zij niet te zoeken. Heel voor-aan stond met vette, zwarte letters:

„Volgens een Engelsch bericht zou de commandant bij de Keizerlijke Koloniale troepen, Graaf Rainer Waltron, aan het hoofd van zijn compagnie in een gevecht met de opstandelingen gevallen zijn. Ambtelijke bevestiging van dit bericht is nog niet ontvangen.”

Maleen staarde strak op deze regelen. Haar vingers beefden. Het werd haar duister voor de oogen.

Zij werd angstig van de hevigheid harer eigen ontroering en herhaalde zacht bij zichzelf:

„Kalm nu maar! Kalm!”

En toen trachtte zij na te denken.

Wat voor zekerheid was er eigenlijk? Een Engelsch bericht — een gerucht!

Het kon een vergissing zijn. Het kon een verzin-sel wezen. Maar het kon toch ook waar zijn!

Daaromtrent zekerheid te erlangen, was voor het oogenblik onmogelijk!

Welk een toestand!

Welk een bijna ondragelijke angst over zulk een onzekerheid!

Zij liep, zooals zij was, over den berg naar het postkantoor, dat een uur van Eybendorp verwijderd was en telegrafeerde naar Berlijn, naar het Ministerie van Buitenlandsche Zaken, om te vernemen, wat men daar wist.

Daarna liep zij in den avondstille door weiden en klavervelden, rusteloos van angst, en zocht bukkende naar klaverblaadjes-van-vier.

„Als ik er nu een vind,” dacht zij bij zichzelf, „dan zal ik dat als een goed teeken beschouwen.”

Zij vond er inderdaad een. Maar nu kon zij toch weer niet in het orakel gelooven.

Laat in den avond ontving zij het telegrafisch antwoord uit Berlijn.

„Hier niets bekend.”

Zij kon die nuchter-eenvoudige woorden niet genoeg herlezen.

Zij gevoelde zich dood vermoeid, maar geen slaap kwam haar oogen sluiten. Door haar hoofd warrelden angstige vragen, die niemand beantwoorden kon, en lieten haar geen rust.

Hoe kon het gerucht in de wereld gekomen zijn? Was het een naamsverwisseling? Met wien dan? Of was wellicht een deel ervan waar? Lag Rainer ergens gewond? Was hij in gevangenschap geraakt?

Zoodra Maleen in deze dagen haar eenzaam middagmaal geëindigd had, stond zij op en vluchtte het bosch in.

Zij bukte zich werktuigelijk naar de donkergele of bruine paddestoelen langs den weg.

Een vogel wipte op een esschentakje heen en weer. Zij hoorde geritsel: een hert sprong vlak voor haar uit over het boschpad, en de dashond, huilend van woede, er achter aan. Een groote, grijze boschhaas stoot uit zijn leger op . . .

Dat was haar leven.

opgericht worden:

1°. Een pensioenfonds en weduwen- en weezen-fonds en

2°. Een ondersteuningsfonds.

Den werkgevers zal verzocht worden hunne medewerking hiertoe te verleenen.

Voorgesteld zal worden een contributie te heffen van 2 pct. van het maandelijks salaris. Thans hebben reeds 853 personen zich als lid doen inschrijven en men hoopt dat, als alle geëmployeerden toetreden, jaarlijks over een bedrag van f 100.000 te kunnen beschikken. Aan entrées zal in hetzelfde geval een bedrag van f 40.000 binnen komen, welk bedrag een weerstandskas zal vormen.

Men wil een stamkapitaal vormen à f 1.000.000, en vóór dit bedrag gevormd is, zullen de contributies in geen geval worden verlaagd.

Het hoofdbestuur zal bestaan uit een president, vice-president en secretaris, die respectievelijk een salaris zullen genieten van f 500, f 400 en f 300.

In hooger genoemde circulaire wordt een beroep gedaan op hen, die nog niet van hun belangstelling blijk gaven en zich nog niet als lid opgaven.

Dat pleit, dunkt het blad, ten eerste voor weinig gemeenschapszin, terwijl tweedens zij, die uit onverschilligheid of wegens „gewetensbezwaren” achter blijven, blijken geven van hun eigen belang niet in te zien.

Alleen door krachtige samenwerking kan een resultaat verkregen worden. De bewijzen voor deze stelling liggen voor het oprapen.

Onze meening? vraagt de Java-bode ten slotte: Als men het eens is over de statuten en het reglement, dan dient ieder suikergeëmployeerde ook Bonds lid te zijn!

Als iets nieuws schrijft men aan het Soer. Hbl.:

Een alleraardigst denkbeeld is verwezenlijkt door vier employés (célibataires) op een suikerfabriek in Cheribon. Van de hun 't laatst toegekende winstpercenten hebben zij elk f 4000 bijgedragen, vormend aldus een kapitaal van f 16.000. De rente hiervan wordt door vier gedeeld.

Stel een rentevoet van 5 pct. Elk krijgt dan een vierde deel van f 800. Doch — en dit is 't aardige — bij notariële akte is bepaald, dat bij overlijden van één hummer, 't bezitrecht van den overledene overgaat op de overblijvenden, zoodat dus na het eerste sterfgeval voor 3 personen f 800 valt te deelen. Dit gaat zoo door tot er eindelijk één is, die f 800 per jaar toucheert.

Bij den dood van den laatste, vervalt het kapitaal van f 16000 aan zijn erfgenamen.

Deze vier personen zijn gekeurd door een geneesheer en fysiek goed bevonden. Allen zijn geheelonthouders. Die vier jovialen kunnen nog plezier hebben van hun aardig plan! Zij zijn nl. pas respectievelijk 32, 33, 38 en 39 jaar oud.

Wie weet een recept voor levensverlenging?

Met deze vraag besluit onze correspondent zijn brief.

Balie en de Baliërs. Op een bijeenkomst van leden van den Ned.-Indischen Kunstkring te Batavia heeft de schilder W. O. J. Nieuwenkamp een voordracht gehouden over Bali en de Baliërs. De Java-bode produceert de causerie en doet ons zien, dat de heer Nieuwenkamp meer en meer bewondering voelt voor het schoone eiland.

O. a. herhaalt hij met warmte wat hij reeds hier te lande verkondigde:

„Het indische landschap is tot nu toe geheel verwaarloosd; het is dan ook voor beginnelingen zooveel gemakkelijker om b.v. aardappelschillende vrouwtjes, een herder met schapen of haringen met een citroen te schilderen, met het werk van knappe voorgangers voor oogen, dan de wereld intrekken om nieuwe gezichtsvelden te openen.

Het Hollandsche publiek nu, dat steeds heeft hooren en zien verkondigen de schoonheden van Holland en deze zoo langzamerhand is gaan beschouwen als de éénige schoonheden op aarde, staat, in Indië gekomen, geheel vreemd, geheel machteloos tegenover die geweldige, trotsche ondoorgroondelijke pracht van de tropen — en zijn er dan al enkelen, die naar schoonheid zoeken, zij vinden er niet wat in Holland voor mooi doorging. Meermalen heb ik menschen ontmoet, die Java niet mooi vonden, wel de naaste omgeving van Batavia, met de vlakke landen met kanalen, wel ook de schilderachtige hoekjes van Oud-Batavia, want, zeiden zij, met een klein beetje verbeelding voel je je hier in Holland. Al het andere is niet mooi, slechts aan heel, heel enkele bevoorrechten is het gegeven door eigen oogen te zien.

Het wordt dus meer dan tijd dat onze jonge, frissche krachten opgaan naar Indië, om te trachten te schoonheden van bergen en wouden te onthullen.

Zeer waarschijnlijk zullen zij er in den beginne niet zoo heel veel bijzonders van terecht brengen, maar langzamerhand, de één steunend op wat de ander vond, en zoo steeds verder ontginnend, zullen zij ten laatste alle geheimen weten op te lossen en zullen er schilders op staan, die voor het Indische landschap zullen zijn, wat een Maris of een Mauve was voor het Hollandsche.”

Chineesche snobs. Door een aantal Chineezene te Medan is, naar de Deli-Courant meldt, opgericht een club, die den suggestieven naam heeft ge-

cregen van . . . „Heidsieck Monopole”.

Dat is nog is anders dan geuren met een span kameel hooge Australiërs.

Hanegevechten. De Baliër vertoont nog te veel lust voor de hanengevechten, schrijft men uit Badoeng, aan de L.o.c.; ook dat misbruik zal langzamerhand worden beperkt; het is bekend dat het wedden om aanzienlijke sommen bij die gevechten hoofzaak is. Ze worden geheel in het openbaar, bij voorkeur op een kruispunt van wegen in de desa gehouden, in den regel 's middags tegen vijf uur. Het geschreeuw der omstanders hoort ge reeds op een afstand, het betreft den inzet; de vecht-beesten midden-in zijn met sporen gewapend; die sporen bestaan uit driekantige fijn aangepunte naalden van een d. M. lang.

Op een teeken van den time-keeper begint de strijd. De chronometer van dat heer is al zeer primitief. Een klapperdop, waarin een gat is geboord, wordt in een kom met water geplaatst, het volloopen van den kop is de eenheid van tijd. In den regel wordt het vechtende paar hanen 3 dergelijke tijdseenheden gelaten.

Zoodra de strijd zal beginnen slaat de time-keeper op een gong en die slag wordt na elke tijdseenheid herhaald. Is een der hanen in de gegeven tijdsruimte nog niet afgemaakt door zijn broeder, dan worden ze even uit het strijdperk genomen en de leider van den kamp frischt ze door middel van een water-douche wat op. De aldus opgekikkerde vechtersbazen vangen den strijd op leven en dood op-nieuw aan tot een van beide sneeft.

Het zal den Baliërs wel aan het harte gaan, wanneer die gevechten niet meer naar hunne verkiezing mogen gehouden worden; de assistent-resident heeft de hoofden der bevolking met zijne bedoeling daaromtrent reeds in kennis gesteld.

Chineezene te Sanoer en Den Pasar. Het Soer. Hbl. van 2 Maart schrijft:

Door 102 Chineesche personen is aan het bestuur van Zuid Bali het verzoek gedaan zich tusschen genoemde plaatsen te mogen vestigen. De assistent-resident Schwartz, heeft hun verzoek ingewilligd en den zonen van het Hemelsche Rijk een plaats tot vestiging van een Chineesche kamp aangewezen. De heeren werden te Den Pasar ten stadhuize (vroeger de poer van den vorst van Badoeng) verzameld en daar besliste het lot welk plekje van de kamp den lotenden staartbroeder werd afgestaan.

Hoe die grond voor de Chineesche kamp beschikbaar kwam?

O! dat pikt de heer Schwartz heel praktisch in, zegt een correspondent van de L.o.c.: de domeinen van den overwonnen vorst van Badoeng zijn groot in aantal en nu wordt eenvoudig den Baliër, welke grond afstand in die kwestie een domein-sawathtje in ruil daarvoor gegeven, Baliër geheel tevreden af.

De assistent-resident heeft de bepaling gemaakt dat elk der 102 heeren Chineezene te zorgen heeft dat binnen zes maanden de fundamenten voor zijn „Warenhaus” gereed zijn en binnen 1 jaar het gebouw klaar compleet lift of trottoirrolant inclus. Wie niet voldoet aan dien eisch wordt gebust.

Eigenaardig is het dat de hoofden der bevolking te Den Pasar het verzoek hebben gedaan de vestiging van Chineezene in de hoofdplaats van Badoeng niet toe te staan. Zij willen hun waar rechtstreeks te Sanoer verkoopen, die schijf te Den Pasar hebben ze niet noodig en ze verwachten dat op die wijze hun sapies, varkens, copra enz. hun meer zullen opbrengen, tevens wenschen zij den kleinhandel te Den Pasar en omstreken zelve te drijven.

Militair nieuws. Een correspondent te Weltevreden meldt: Bij de artillerie is binnenkort een groote exodus te verwachten. In de eerste plaats de chef, de generaal Rost van Tonningen, die als a. s. legercommandant wordt gedoodverfd.

Verder gaan de majoors Spree en Engelberts met verlof, waardoor 4 kapiteins promotie maken. Ten slotte zouden er eenige kapiteins met verlof gaan, 't geen weer promotie voor de luitenanten beteekent.

De militaire paardenarts Tromp de Haas zal, na terugkomst van den majoor Hoogkamer, naar Salatiga worden overgeplaatst. Dr. Van der Linde van Salatiga gaat naar Atjeh, de titularis aldaar Ten Broecke gaat met verlof naar Holland, de pas benoemde paardenarts van Eck wordt verwacht, die te Batavia geplaatst zal worden.

Een echt bureaustukje:

In Batavia doet zich het eigenaardig geval voor, dat, hoewel het schietseizoen reeds is begonnen, er niet geschoten kan worden, aangezien de aanwezige patronen in de magazijnen afgekeurd zijn en men wachten moet op eene zending patronen van Atjeh, welke daar blijkbaar te veel zijn. 't Is wel een beetje laat, dat men tot die wetenschap is gekomen.

West-Indië.

Curaçao. Het ontwerp der koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1908 is door den gouverneur aan den Kolonialen Raad ingediend. Tegenover een totaal aan inkomsten op 568.015 gld. begroot staat eene raming van uitgaven ad 908.951 gld., zoodat op een subsidie van het moederland ten bedrage van 340.936 gld. wordt gerekend.

Waarschijnlijk zal dat bedrag wel niet noodig zijn,

daar de raming van ontvangsten blijkbaar weer zeer voorzichtig is gesteld als in de laatste jaren herhaaldelijk ten opzichte van de middelen dezer kolonie is geschied. Zoo blijken de ontvangsten over 1906 het op 505.420 gld. geraamd bedrag met 101.631 gld. te hebben overschreden, zoodat, in verband met het feit dat ruim 5000 gld. van het voor 1906 toegestane crediet niet noodig waren, van het op 380.017 gld. voor dat jaar geraamd subsidie slechts tot een bedrag van omstreeks 272.949 gld. zal behoeven te worden gebruik gemaakt.

De voor 1908 noodig geachte uitgaven overschrijden de raming voor 1907 met een bedrag van 18604 gld. het gevolg van nieuwe of verhoogingen van vorige credieten tot een totaal van ongeveer 41000 gld., waartegenover staat dat op andere posten omstreeks 22000 gld. minder werd aangevraagd. En daar nu de raming van ontvangsten ruim 39000 gld. hooger werd gesteld dan de raming voor 1907 bedroeg, vloeit daaruit voort dat het geraamd subsidie voor 1908 tot hiervoren genoemd bedrag ruim 20000 gld. beneden het voor 1907 toegestane subsidie blijft.

Onder de gevraagde nieuwe of verhoogingen van vorige credieten zien we met genoegen de volgende bedragen uitgetrokken: Voor cultures is 16000 gld. meer aangevraagd, en voor de triangulatie en topografische opname 5.600 gld. meer dan voor 1907, terwijl ter bevordering van het ambachtsonderwijs een bedrag van 1500 gld. en voor verlenging van den gouvernementsteiger ter reede van Oranjestad op Aruba eene som van 7500 gld. op de begrooting is gebracht.

Laatstgenoemde post zal op Aruba zeker met vreugde worden begroot, waar men aan den bestaanden gouvernementsteiger niet veel had, daar de zeeschepen er toch niet konden aanleggen. Blijkens een schrijven uit Aruba aan de Amigoe schijnt het in de bedoeling te liggen den steiger omstreeks 150 meter te verlengen, zoodat de Christiansted tegelijk met drie of vier andere schepen daar zouden kunnen meeren.

Wij betwijfelen niet dat deze post de goedkeuring van den Raad zal wegdragen. De voorzichtige raming der ontvangsten voor 1908 houdt o.a. rekening met de verbeterde vooruitzichten van de fosphaatontginning op Aruba, waardoor het concessierecht beduidend meer zal kunnen opbrengen, zoals reeds voor 1906 werd geconstateerd, toen uit dien hoofde niet minder dan 23000 gld. werd ontvangen.

Waar nu voor den afvoer van het hoofdvoortbrengsel van Aruba, het fosphaat, waaruit de koloniale kas niet te versmaden voordeel hoopt te trekken, eene betere gelegenheid voor verscheping bepaald vereischt is, kan men niet anders, met het belang der geheele kolonie voor oogen, dan het toejuichen, dat nu aan Aruba's wenschen zal worden tegemoet gekomen.

Het bedrag komt ons evenwel voor het beoogde doel wel wat gering voor. Waar ons echter voorshands nog slechts de, in de Amigoe overgenomen M. v. T. op het betrekkelijk begrotings-ontwerp ten dienste staat, dienen wij in dit opzicht nog eerst meerdere uitvoerige gegevens af te wachten.

In de Amigoe van 2 Maart vonden wij in een ingezonden schrijven uit Aruba naar aanleiding van de, daar toen reeds bekende steigerplannen, een balletje opgeworpen voor een heel ander plan, dat volgens den schrijver veel minder zou kosten dan het verlengen van den steiger als beoogd met omstreeks 150 meter. Het komt ons voor dat schrijver daarbij een hooger crediet voor oogen stond dan de thans daarvoor uitgetrokken 8 mille en vragen we ons af, of men zich niet weer met half werk wil tevreden stellen.

Maar, gelijk gezegd, het valt moeilijk ons thans daaromtrent een oordeel te vormen. Eerlang hopen wij op deze begrooting terug te komen.

Van Vreemde Koloniën.

Een fraai stukje. De Deutsch Sudwest-afrik. Zeitung meldt de veroordeeling van een jong duitsch kolonist tot drie jaren gevangenis wegens moord op een inlandsche vrouw gepleegd, het veroorzaken van den dood van twee andere inlandsche vrouwen, en poging tot omkoop van verschillende leden der Schutztruppe. De openbare aanklager, die voor den beklagde negen jaren en vier maanden dwangarbeid geëischt had, vergeleek diens optreden met het bekende geval van prins Arenberg, den officier, dien men wegens zijne relatiën met zooveel consideratie behandelde, niettegenstaande den gruwelijken moord, dien hij op zijn geweten had. De gevangene die thans terecht stond, had om in 'de behoefte aan arbeiders voor zijne hoeve te voorzien zijn toevlucht genomen tot middelen, welke de aanklager vergeleek bij de ouderwetsche arabische slavenjachten. En toen een inlandsche vrouw zich aan de hondsche behandeling op de hoeve door de vlucht trachtte te onttrekken, schoot hij haar dood, terwijl een andere vrouw en een meisje voor een gelijk „ver grijp” door hem aan boomen werden vastgebonden en aan haar lot overgelaten, zoodat zij den hongerdood stierven. De gevangene, die zijn onschuld bepleitte, gaf ten aanzien van de beide laatstgenoemde vrouwen voor, dat hij haar heelemaal vergeten had. Voor zijn getuigenis pleitte evenwel niets in het verhoor, terwijl ook het bewijs zijner poging tot omkoop geleverd werd. De gevangene, een jongeman van 24 jaar, behoort tot

een goede familie in de Rijn-provincie en is blijkbaar iemand „von Stand“, daar hij bij de garde-kurassiers heeft gediend en bij dat korps den rang van reserve-officier bekleedt.

Het fransch-siameesch verdrag. Te Bangkok werd ter vervanging van de overeenkomst van 13 Februari 1904 dezer dagen het verdrag geteekend, waarbij de grenzen van Indo-China en Siam nader zijn gewijzigd.

Het gehaspel over deze grenzen dagteekent al van meer dan veertig jaren her. Koning Norodom van Kambodja, door een opstand van zijn broeder Siwotha, die de hulp der Siameezen inriep en dezen de provinciën Pursat, Battambang, Angkor-Siemreap en Sisophon deed bezetten, in het nauw gebracht, bood het protectoraat over zijn land aan Frankrijk aan. Het protectoraat werd aanvaard, maar de quaestie der aan Siam verloren gegane provinciën daarbij over het hoofd gezien, zoodat koning Norodom bij zijn leven, en zijn opvolger, Sisowath, de tegenwoordige bestuurder van Kambodja, niet ophielden om bij de fransche beschermers aan te dringen, de restitutie der voormalige provinciën van hun land te bewerkstelligen.

Bij de overeenkomst nu van 13 Februari 1904 werd ter vervanging van de bezetting van Chantaboon, den 3en October 1893 door Siam aan Frankrijk toegestaan als waarborg voor de nakoming door eerstgenoemd land van de, bij het dien dag gesloten tractaat aangelegene verplichtingen, door Siam de haven Kratt en aangrenzende streken, Bassac en Meloeprey, die eertijds ook aan Kambodja hadden behoord, ten behoeve van dit protectoraat aan Frankrijk afgestaan. Hiermee was men evenwel te Phom-Penh niet tevreden, en bij zijn onlangs aan Frankrijk gebracht bezoek, sprak koning Sisowath een zoo duidelijke toast uit, dat men het beter achtte zijne woorden aan het groote publiek te onthouden.

Bij het jongste verdrag nu doet Siam van de voormalige kambodjaansche provinciën Battambang, Angkor-Siem-Reap en Sisophon afstand, waartegenover het in ruil het gewest Kratt en de Muong Dansai ontvangt, welk laatste gewest bij de overeenkomst van 1904 met het overig deel van Kentao benevens de districten Bobia, Bosao, Nahoe en Nam-Ngoen ten behoeve van het onder fransch protectoraat staand Loeang Prabang door Siam aan Frankrijk was afgestaan.

De afstand van Kratt aan Siam is een hoogst belangrijk feit. Wanneer men nagaat wat al zoo over de belangrijkheid van dit punt is geschreven, kan men daaruit afleiden dat het voor Siam, dat naar het schijnt op het punt staat zich eene marine te scheppen, de aangewezen oorlogshaven is, en nu moge graaf Pouvourville in eene bespreking van het onderwerpelijk verdrag zeggen te hopen dat met het gebied van Kratt alleen bedoeld is de haven en de naaste omtrek, het is niet wel aan te nemen, dat Siam drie belangrijke provinciën zou prijs geven ter wille van een nog zoo belangrijk, doch geïsoleerd punt aan de kust.

Wel is waar heeft Siam zich bij het laatste verdrag nog een andere belangrijke concessie weten te bedingen: „wijzigingen ten aanzien van de rechtspraak, bestemd om de siameesche regeering te wapenen voor hare desbetreffende onderhandelingen met de andere mogendheden“, maar dit punt juist wijst er op, dat bedoeld verdrag als het ware een der uitgangspunten is voor Siam op den nieuwen weg, waarlangs het eene plaats in de rij der zelfstandige mogendheden hoopt te bereiken, waartoe het bezit eener eigen krachtige weermacht in deze tijden van vredes-congressen en conferentiën een onmisbaar vereischte is. Siam gaat ongetwijfeld zwanger van het plan voor den opbouw van leger en vloot. Voor het eerste staat Japan het zijne instructeurs af en is overigens met geld veel te bereiken, voor het laatste is naast het vorenstaande eene goede oorlogshaven een hoofdvereischte en deze vindt Siam nu in Kratt met zijn prachtige natuurlijke haven door de gesteldheid van het omliggend terrein gemakkelijk in verdedigbaren toestand te brengen, maar waarvan de waarde grootendeels zou verloren gaan, indien dit punt door fransch-kambodjaansch gebied van het overig deel van Siam zou zijn gescheiden.

Spoorwegen in Engelsch-Indië. Sedert eenige jaren reedden de spoorwegen in Engelsch-Indië, die, met name wat de staatslijnen betreft, hoofdzakelijk om strategische doeleinden aangelegd, eerst voor weinige jaren overschotten begonnen op te leveren. Niettegenstaande dit financieel succes voor den staat, is men in Engelsch-Indië alles behalve tevreden met het beheer der spoorwegen en den daarop door den staat uitgeoefende contrôle.

Waar ten onzent de quaestie van staats-exploïtatie van spoorwegen ook weder eenigszins aan de orde van den dag is gesteld, is het wellicht niet onbelangrijk den toestand na te gaan, zooals die voor Engelsch-Indië door de Times of India werd uiteengezet: „Het Indisch gouvernement neemt ten opzichte van de handels- en industriele ontwikkeling van het land eene bijzondere positie in, door de volledige contrôle die het over het spoorwegstelsel aan zich getrokken heeft. Het oefent die contrôle uit op eene wijze, die handel en industrie belemmert in eene mate die een telken jare aangroeiend schandaal uitmaakt. Na jaren van tegenspoed geniet Indië een tijdperk van groote

welvaart. De oogsten zijn overvloedig, de industriele hulpbronnen van het land komen tot haar recht door de samenwerking van kapitaal en energie. In beide opzichten wordt de groei onderdrukt door den spoorweg-Octopus. Nog zeer onlangs vernam men uit Calcutta de bittere klacht over de onmacht der spoorwegen ten aanzien van het steenkolen- en graanvervoer. Eene maatschappij stelt hare verliezen tengevolge van het gebrek aan wagens op 50000 ponden sterling in tien jaren. Nu is het de beurt voor Bombay. Duizenden tonnen mangaan-ijzererts in de Centrale Provinciën wachten op het vervoer naar de haven, evenals groote hoeveelheden katoen in Berar en Khandesj, benevens graan en oliezaden in de Centrale Provinciën. Tusschen den producent in het binnenland en den bemiddelaar voor den consument te Bombay staat de, niet voor zijne taak berekende spoorweg; dat is de zwakke schakel in de keten, die niet sterk genoeg blijkt voor den drang in den drukken tijd, waaruit eene soort stilstand voortvloeit. De handelsman, hoezeer ook door vraag en aanbod gedekt, aarzelt tengevolge van de hinderlijke vertragingen en de onzekerheid van het vervoer.

„In deze provincie zal de toestand steeds slechter worden tot de moesson invalt. Lang tevoren reeds zal Karatsji in gelijke moeilijkheden verkeren. De oogsten in den Pendjab zijn enorm, maar de Noord-Wester Spoorweg, zal niet in staat zijn het uit te voeren overschot te vervoeren naar die haven. De reden voor dit herhaaldelijk terugkeerend kwaad is aan geen twijfel onderhevig. Het moge mogelijk wezen verbeteringen te erlangen door grootere snelheid der goederentreinen en meerdere faciliteiten bij in- en uitlading. Maar de wortel van het kwaad is te zoeken in de onvoldoende hoeveelheid van het rollend materieel op alle groote lijnen. De blaam hiervoor rust op het bestuur, en alle pogingen om den last der verantwoordelijkheid op de spoorwegbesturen te schuiven moeten falen. De sommen voor aanschaffing van rollend materieel worden telkens en telkens besnoeid. Ons is een geval bekend, waarin de aanschaffing van duizend wagens werd goedgekeurd, maar over zes jaren verdeeld, in plaats van over twaalf maanden als gevraagd was.“

De minister voor Indië, Morley, het verkeerde van den toestand inziende, heeft een onderzoek beloofd naar de financieering der indische spoorwegen. Dit behoorde niet noodig te wezen, daar het gouvernement reeds sedert langen tijd in het bezit is van alle gegevens, om daarop een bepaalde politiek te grondvesten. Het feit, dat nu weer twee millioen ponden sterling werden bezuinigd op de uitrusting der spoorwegen, noemt het blad de krachtigste veroordeeling der huidige spoorwegpolitiek.

„De eenige redelijke weg voor het bestuur,“ schrijft het blad, „is nu te erkennen — wat Thomas Robertson reeds vijf jaren geleden in overweging gaf te doen — dat de taak om de spoorwegen te financieeren boven zijne macht gaat, en het particulier initiatief moet worden aangemoedigd om de leemten aan te vullen. Tot nu toe was de politiek van het bestuur er op gericht den kapitalist af te schrikken door eindeloos oponthoud en belachelijke krenterigheid. Daaraan moet een einde komen — de arbeider is zijn loon waard en de kapitalist een redelijke vergoeding; desbetreffende voorstellen werden in 1903 aan het bestuur gedaan, maar het schijnt dat zij zelf niet de overweging waard werden goedgekeurd. En indien het kapitaal moet worden aangemoedigd, moet men het spoedige plaatsing waarborgen.“

„Geld is dezer dagen uitermate vloeibaar, en zal in die kanalen vloeien, waar het 't spoedigst kan worden omgezet. Men zal het niet jaren en jaren laten liggen, terwijl de geheele geleerdheid van het indisch bestuur zich het hoofd breekt over de machtige vraag of de aanleg van enkele mijlen spoorweg kan worden toegestaan.“

Wij bevelen het vorenstaande ter lezing aan:
1°. aan hen, die bij het bestaan van gelijke misstanden in Nederlandsch-Indië dadelijk klaar staan met een: de Engelschen zouden het wel beter doen, terwijl die het heusch niet beter doen;

2°. aan staatsexploïtatie-maniakken, die hun stokpaardje zelfs ten aanzien van landen in opkomst berijden;

3°. aan eventueele ultra-humanitairen, die hier een uitvlucht zien van hun dikwerf onpractisch streven, daar toch de bezuiniging op spoorweggebied in Engelsch-Indië mee het gevolg is van den anti-opiumstrijd.

De Hedjaz-spoorweg. De Times of India bevat een merkwaardig bericht van haar correspondent te Konstantinopel betreffende den Hedjaz-spoorweg, waarover o. a. het volgende wordt opgemerkt:

„Ten slotte wil ik mijn lezers slechts in herinnering brengen, dat een bedrag van 30 millioen gulden voor den spoorweg werd ingeschreven, dat de lieden, die voor het grondverzet en het metselwerk worden gebruikt, de ongelukkige manschappen zijn van het 5e legerkorps, die geen betaling erlangen voor hun werk, dat ofschoon vijf jaren zijn voorbijgegaan sedert de eerste spade in den grond werd gestoken nog slechts 432 van de 1600 mijlen gereed zijn; en dat de ballastage van de lijn zoo slecht is, dat de treinen slechts 12 mijlen in het uur kunnen afleggen. Er zijn niet meer dan 16 houten gebouwen, als stations aangewezen, en het rollend materieel bestaat uit niet meer dan 16

locomotieven, twee eerste, en 24 derde klasse wagens benevens een aantal open wagens, waarin de pelgrims als vee worden vervoerd, aan de felle syrische zon blootgesteld. In Europa zou zelfs het vee niet zoo kunnen worden vervoerd, in de eerste plaats wijl de eigenaars zulke behandeling hunner dieren niet zouden toestaan, en in de tweede plaats daar de Vereeniging tot bescherming van dieren zou tusschenbeide komen. Te Konstantinopel wordt de Hedjaz-spoorweg beschouwd als een melkkoe voor de parasieten van Yildiz-Kiosk (waaronder de befaamde Izzet-Pasja), die de benodigdheden voor den spoorweg aanschaffen, en die alleen met het toezicht en de uitgave zijn belast van de groote sommen, door de muzelmannen van heel de wereld bijeengebracht voor wat zij vurig hoopten aan de pelgrims zou ten goede komen . . .

„Het is niet aan mij om den indischen muzelmannen hun plicht in deze aangelegenheid voor te houden, maar ik zou wel wenschen dat alle inschrijvingen uit Indië en het Verre Oosten ophielden, totdat door onafhankelijke lieden het bewijs geleverd is, dat een eerlijk regime in de plaats is gesteld van de huidige Commissie, die zichzelf nu verrijkt ten koste van de Mohamedanen van de heele wereld.“

NAAMLIJST VAN LEDEN

toegetroden tot de Vereeniging „Oost en West“ over de maand Maart 1907.

Heer Mr. D. Mounier,	Amsterdam	f 2.50 lid
„ A. C. Hardeveld,	Breda	1.50 „
„ J. M. Marynen,	„	1.50 „
„ James Bendt,	Coronie, Suriname	2.50 „
„ J. H. Nieuwenhuijs,	's-Gravenhage	1.50 „
Mevr. de wed. J. P. van den Eb,	geb. de Gelder,	1.50 „
Heer J. D. Th. Brunet de	Rochebrune	1.50 „
„ Ch. B. Bakhuizen van	den Brink,	5.— don.
„ C. A. F. F. R. J. Roms-	winckel,	3.— lid
„ H. Uden Masman,	„	1.50 „
„ Mr. I. L. S. Rhemrev,	„	3.— „
„ F. W. A. Schwippert,	„	1.50 „
„ W. Th. Schwippert,	„	1.50 „
„ N. L. Braspot,	„	1.50 „
Mevr. Keiser,	Leiden	1.50 „
„ Wernink,	„	1.50 „
Heer Mr. Harloff,	„	1.50 „
„ Jhr. K. de Muralt,	„	1.50 „
Mevr. H. G. Onland,	„	1.50 „
Heer C. B. Dutry van Haeften,	„	1.50 „
„ W. Bosch,	Lnik	2.50 „
„ A. van der Kolff,	Nijmegen	1.50 „
„ A. de Willinger,	„	1.50 „
„ Th. E. Juda,	Paramaribo	2.50 „
„ Frederik E. Bruyning,	„	2.50 „
„ C. W. A. Buma,	Rome	2.50 „

Leden die verhuizen worden verzocht hiervan aan den Administrateur, Verhulstraat 51, den Haag, kennis te geven met vermelding zoowel van het oude als het nieuwe adres.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

De Indische Mercur. 2 April 1907.

Ned. Afd. der N. I. Mij. van Nijverh. en Landb. Agrarische aangelegenheden. Maatregelen tot tegengang van wanbetaling van erfpachtscanon. — Soorten en variëteiten, hoe zij ontstaan door mutatie. — De Ceilon rubber tentoonstelling, door A. H. Berkhout. — Koffiecultuur in Brazilië. — Een aërobe bacterie die vrije stikstof der lucht absorbeert. Bacterium Krakatau. — Verslagen van Maatschappijen. — Dividenden. Enz.

Vragen van den Dag. April 1907.

T. J. Bezemer: Het Animisme bij de volken van den Indischen Archipel.

De Gids. April 1907.

Bezuiniging bij de zeemacht, door J. P. van Rossum.

Maandbericht van het Ned. Zendinggenootschap. April 1907.

Een bezoek op Dammer (Zuidwester-eilanden), door J. H. Letteboer. — Van de hoogvlakte in Deli. — Wongsa Karija van Wotgalih, door S. Luinenburg.

Berichten van de Utrechtsche Zendingvereeniging. April 1907.

In memoriam Mr. M. Crommelin. — Nieuw-Guinea. Berichten van Mansinam, door Br. van Hasselt Sr. — Halmabaira. Bericht van Duma-Galéla, door Br. van Baarda. — Uit een brief van Br. Lasschuit te Duma.

Weekblad voor Indië. 1907. No. 45.

Onberedeneerde critiek, door M. van Geuns. — Vagabondages van een verlofganger, door F. P. H. Prick van Wely. — Brieven uit Patria, VI, door Jan Willemsz. — Twee Europeesche prinses in Indië (met foto's). — Een nieuwe suikerfabriek in Indië, door M. van Geuns Jzn. — Indrukken van den dag, door Corax. — Overgeplaatst door Jenöel. Enz.

